

Research Paper

Analysis of Economic and Social Factors Affecting in The Links of Bam City And Surrounding Villages

Alireza Aminzadeh Rashk Rezvani: Department of Geography and Urban Planning, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran

Zahra Sharifinia *: Department of Geography and Tourism Planning, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran Iran

Esfandiar Bandarian Department of Geography and Urban Planning, Sistan and Baluchestan University, Zahedan, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2023/03/01

Accepted: 2023/06/13

PP: 131-144

Use your device to scan and read the article online

Keywords: *Economic and social factors, rural-urban links, Bam city.*

Abstract

The city and the village, as two settlements with different structures and functions, have deep and inseparable dependencies and connections to each other. These links and relationships ultimately lead to interactions on these settlements. Due to the fact that rural-urban relations and links in different regions are different according to human and natural structures, in this study we seek to identify and analyze the economic and social factors affecting the links between Bam city and surrounding villages. The research method is descriptive-analytical and based on the collection of field data through a questionnaire. The validity of the questionnaire was examined by elites and its reliability was confirmed by Cronbach's alpha greater than 0.81. The statistical population consists of the population of four villages of Bidaran, Khajeh Asgar, Hararon and Hamzeh, amounting to 3309 people. The sample size was determined based on Cochran's formula, 344 people. The test results showed that social and economic factors at a significant level less than 0.05 and with an average of 3.55 and 3.61, respectively, have a great impact on the links between Bam city and surrounding villages. In the field of rural-urban ties, the economic-productive factor with a value of 6.621 has the most important impact. Other factors include cultural component, administrative-financial component, service component, capital flow and activity boom component, spatial-participation component and migration flow component. The result of one-way analysis of variance also confirmed that there is a significant difference between the villages in terms of economic ties with the city of Bam. The result of Tukey test confirmed that the most economic connection with the city of Bam is related to the village of Hamzeh village with a value of 3.75. Conclusion: Rural-urban bonds in the study area are influenced by various economic and social factors that are rooted in the local and environmental conditions of the region.

Citation: Aminzadeh Rashk Rezvani, A., Sharifinia, Z., Bandarian, E. (2024). **Analysis of Economic and Social Factors Affecting in The Links of Bam City And Surrounding Villages**, *Journal of Regional Planning*, 14(53), 131-144.

DOI: 10.30495/jzpm.2023.31666.4211

* **Corresponding author:** Zahra Sharifinia, **Email:** Sharifinia@iausari.ac.ir, **Tel:** +98

Extended Abstract

Introduction

Bam, as one of the important cities of Kerman province, plays an important role in this region in terms of history and economy. Due to the role played by this city, the surrounding villages also have a close relationship with it. With the expansion of the city of Bam, extensive developments have also taken place in the development of the nearby villages, and these effects can be explored in various economic, social, physical and environmental dimensions. The villages around the city of Bam including Bidaran, Khajeh Asgar, Hararun and Hamzei, which according to the population and housing census of 2015, had a population of 3309 people, are considered to be the most important of these villages. The connection between the villages and the city of Bam is significant and it is not possible to pass this connection and rural-urban links easily; Because in the long term, as a result of neglect and lack of proper management of these relations and links, Bam city may define a role as a central point for these villages. In other words, the situation will progress in such a way that the development of these villages will be influenced by the city of Bam and they will lose their independence. Of course, it may be like this now, and in fact, we see more of a one-sided relationship. However, regardless of the relationship, it is better to examine the existing links between the city of Bam and the surrounding villages. What plays an important role in this field are the existing economic and social factors. Based on this, in this research, we seek to identify the economic and social factors that are effective in rural and urban links in the region, and in addition to analyzing them, the differences between the villages compared to the city of Bam are also studied. With this study, the influential factors in this field are identified and help to develop and create stable relationships.

Methodology

This research is descriptive-analytical and applied research. The research tool is a questionnaire. The indicators and items in the framework of the current research are summarized in accordance with the research in the field of rural-urban relations and links by searching in foreign and domestic articles. Their content validity through the elite society

has reached ≈ 15 people (professors and PhD students) were examined and confirmed. $\approx$ The reliability of the questionnaire was also confirmed through Cronbach's alpha coefficient, which was calculated as 0.81. The statistical population of this research consists of 3309 residents of the four villages of Bidaran, Khajeh Asgar, Hararun and Hamzai in the vicinity of Bam city. The sample size was calculated using Cochran's formula of 344 adults at a confidence level of 99%. Sampling at the individual level was done randomly. SPSS software was also used for data analysis. The research tests also include t-test, factor analysis, ANOVA and Tukey.

Results and Discussion

Distance is one of the important indicators in urban-rural links. Measuring the impact of distance on the social ties of surrounding villages with Bam city shows that 34.9 percent of people chose the high influence option and 24.1 percent chose the very high option. Therefore, more than 59 percent of the respondents mentioned the distance as an important factor in the social links between Bam city and surrounding villages. The average equal to 3.56 also confirms this point. Also, in terms of the effect of distance on economic ties, more than 13.1 percent chose the medium option, 46.8 percent chose the high option, and 23.5 percent chose the very high option. Therefore, more than 70.3 percent of people have mentioned the distance as an important factor in the field of economic links between Bam city and the four studied villages including Bidran, Khajeh Asgar, Hararun and Hamzei. The average of 3.68 for this index also confirms the level of influence.

The result of the sample T-Tech test on the status of social factors in rural-urban links between Bam city and surrounding villages shows that except for the factor of villagers' tendency towards urban luxury, which is significant at a level greater than 0.05 and equal to 0.779 has not been, 12 other social factors have been significant at a level less than 0.05. Examining the test average for 12 factors or social variables shows that their average was higher than the criterion value (3). These values show that according to the statistical

community, 12 social factors are influential in the links between Bam city and surrounding villages. Among the most important of these factors are migrations from rural to the city, urban migrations to the village, dependence of the villagers on the health-treatment centers of the city, carrying out the administrative affairs of the villagers in the city, kinship ties between the village and the city, celebrations and traditional-family ceremonies and The sense of belonging to a place pointed to the village. The positivity of the lower and upper limits of the test and the t-statistics for these 12 social factors is another indicator of their influence on rural-urban links. 3/01 also confirms this fact that its impact on urban-rural relations and links is evaluated as moderate.

Examining the status of economic factors in rural-urban links between Bam city and surrounding villages shows that 17 economic factors were significant at a level less than 0.05. Examining the test average for 17 factors or economic variables shows that their average was higher than the criterion value (3). These values show that from the point of view of the statistical community, 17 analyzed economic factors are influential in the links between Bam city and surrounding villages. The most important of these factors are the increase in the desire to buy land in the city, the sale of agricultural products and products in the city, the decrease in agricultural employment in the village due to drought, the purchase of villagers from the city market, the boom in village tourism, the influx of capital into the village by city dwellers (construction and manufacturing, production, etc.), the presence of villagers' product processing units in the city, improving the value of land in the village, ownership of land in the village by city dwellers, and

financial and banking services in the city. The positivity of the lower and upper limits of the test and the t-statistics for these economic factors also confirm that these factors are effective and play an important role in rural-urban links. The influence of these factors has also been evaluated as moderate and high.

The results show that according to the analysis of 30 economic and social factors studied in rural-urban links, 7 main and influential components play a role in the links between the city of Bam and the surrounding villages, and in fact, these 7 main components or factors The most important factors that control rural-urban relations and links in this area are known. The most important component was the economic-production component with a special value of 6.621. Other components are the cultural component, the administrative-financial component, the service component, the capital flow component and activity boom, the sense of place belonging-participation component, and the migration flow component.

Conclusion

The result of this research confirms that rural-urban bridges in the studied area are influenced by various economic and social factors that are rooted in local and environmental conditions of the region. Some of these factors are rooted in the culture and environmental conditions of the region, which are different from other regions. What is important in the field of rural-urban links in the region is to recognize the effective factors and then give importance to them in order to create a two-way and stable relationship between the city of Bam and the villages; Because if not paid attention to, many surrounding villages will be integrated into the city and will disappear.

فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای

دوره ۱۴ شماره ۵۳، بهار ۱۴۰۳
شاپا چاپی: ۶۷۳۵-۲۲۵۱ - شاپا الکترونیکی: ۷۰۵۱-۲۴۲۳
<https://jzpm.marvdasht.iau.ir/>

مقاله پژوهشی

تحلیل عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای شهر بم و روستاهای پیرامون

علیرضا امین‌زاده رشک رضوانی: گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران
زهرا شریفی‌نیا*: گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران
اسفندیار بندریان: گروه جغرافیا و آمایش شهری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۳ شماره صفحات: ۱۴۴-۱۳۱	شهر و روستا به عنوان دو سکونتگاه با ساختار و کارکرد متفاوت، وابستگی و پیوندهای عمیق و جدایی ناپذیر نسبت به یکدیگر دارند. این پیوندها و روابط در نهایت منجر به اثرات متقابل روی این سکونتگاه‌ها می‌شود. با توجه به اینکه روابط و پیوندهای روستایی-شهری در مناطق مختلف با توجه به ساختارهای انسانی و طبیعی متفاوت است، در این تحقیق به دنبال آن هستیم که عوامل اقتصادی و اجتماعی تاثیرگذار در پیوندهای شهر بم و روستاهای پیرامون آن شناخته و تحلیل شود. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر جمع‌آوری داده‌های میدانی از طریق ابزار پرسش‌نامه است. روایی پرسش‌نامه از طریق نخبگان بررسی و پایایی آن نیز با آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۸۱ تایید شد. جامعه آماری را جمعیت چهار روستای بیداران، خواجه عسگر، هراون و حمزه ای بالغ بر ۳۳۰۹ نفر تشکیل داده اند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران، ۳۴۴ نفر تعیین شد. نتیجه آزمون نشان داد که عوامل اجتماعی و اقتصادی در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و با میانگین به ترتیب برابر با ۳/۵۵ و ۳/۶۱، تاثیرگذاری زیادی در پیوندهای شهر بم و روستاهای پیرامون دارد. در زمینه پیوندهای روستایی-شهری، عامل اقتصادی-تولیدی با مقدار ۶/۶۳۱ مهمترین تاثیرگذاری را دارد. دیگر عوامل عبارت‌اند از مولفه فرهنگی، مولفه اداری-مالی، مولفه خدماتی، مولفه جریان سرمایه و رونق فعالیت، مولفه حس تعلق مکانی-مشارکت و مولفه جریان مهاجرت. همچنین نتیجه تحلیل واریانس یکطرفه تایید نمود که میان روستاها از نظر پیوندهای اقتصادی با شهر بم تفاوت معناداری وجود دارد. نتیجه آزمون توکی تایید نمود که بیشترین پیوند اقتصادی با شهر بم، مربوط به روستای حمزه‌ای با مقدار ۳/۷۵ است. نتیجه آنکه پیوندهای روستایی-شهری در محدوده مطالعه شده، تحت تاثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی متنوعی هستند که ریشه در شرایط بومی و محیطی منطقه دارد.

واژه‌های کلیدی:

کشورداری، حکمرانی، منابع آب، مدیریت، تغییر اقلیم.

استناد: امین‌زاده رشک رضوانی، علیرضا؛ شریفی‌نیا، زهرا؛ بندریان، اسفندیار (۱۴۰۳). تحلیل عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای شهر بم و روستاهای پیرامون، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۴(۵۳)، ۱۳۱-۱۴۴.

DOI: 10.30495/jzpm.2023.31666.4211

* نویسنده مسئول: زهرا شریفی‌نیا، پست الکترونیکی: Sharifinia@iausari.ac.ir، تلفن:

این مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان تحلیل تحولات فضایی و ساختاری شهر بم با تاکید بر پیوند شهر-روستا است.

مقدمه

نقش و جایگاه روستاها در فرآیندهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در مقیاس‌های محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی و پیامدهای توسعه نیافتگی مناطق روستایی موجب توسعه روستاها و جوامع روستایی و حتی تقدم آن بر جوامع شهری گردیده است (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۶: ۶۷). سکونتگاه‌های انسانی، تحت تاثیر عوامل مختلفی تغییر و توسعه می‌یابند. در این زمینه سکونتگاه‌های روستایی به دلیل ویژگی‌های خاص از جمله رابطه تنگاتنگ با طبیعت و تأثیرپذیری از شهرها (رضوانی و احمدی، ۱۳۸۸: ۱) تحولاتی متفاوتی را شاهد هستند. از جمله می‌توان به تحول و دگرگونی در فعالیت‌ها، ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و کالبدی، افزایش یا کاهش کارکردها، تخلیه جمعیت، افزایش جمعیت، تبدیل به شهر و یا ادغام در شهر (فیروز نیا و همکاران، ۱۳۹۰: ۷۹) و همچنین تحولات در زمینه رابطه با شهر اشاره کرد. رابطه شهر و روستا، همواره زمینه تحولات گسترده‌ای است که ریشه آنها به دلیل وابستگی این دو سکونتگاه است (Liang et al, 2022: 2). شهر و روستا دو جز جدایی‌ناپذیر مکانی هستند که ارتباطات و پیوندهای آنها در طول زمان تغییر می‌کند (Zhou et al, 2022: 4) و این ارتباطات می‌تواند یکسویه یا دوسویه باشد. بنابراین شهر و روستا به هم وابسته و دارای یکپارچگی هستند. میزان یکپارچگی شهری - روستایی بستگی به این دارد که تا چه میزان سیستم‌های شهری و روستایی به یکدیگر نفوذ می‌کنند، با یکدیگر ارتباط می‌یابند، مکمل یکدیگرند و مزایا را به اشتراک یکدیگر می‌گذارند (Fang, 2017: 18). این رویکرد بدان معناست که جمعیت شهر و روستا، فناوری، سرمایه، منابع و سایر عناصر با یکدیگر یکپارچه شده و به تدریج به روند هماهنگی توسعه بین مناطق شهری و روستایی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی، مکانی و تعادل کیفیت زندگی بین ساکنان شهری و روستایی بیانجامد (Shan & Ding, 2015: 5). بنابراین شهر و روستا دو عنصر اصلی در پهنه مناطق می‌باشند، این دو سکونتگاه انسانی با وابستگی‌ها و پیوستگی‌های ساختاری، کارکردی همواره با یکدیگر روابط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره داشته‌اند (صرامی، ۱۳۸۴: ۲۹).

پیوندهای روستایی - شهری، در واقع به واسطه مجموعه‌ای از جریان‌ها از جمله جریان افراد، فناوری، سرمایه، منابع و اطلاعات مشخص می‌شود. هر یک از این جریان‌ها دارای جنبه‌ها و اثرگذاری‌های مضاعفی هستند که به صورت پیوندهای متفاوت مکانی - فضایی و زمانی بروز می‌یابند (سعیدی، ۱۳۸۲؛ به نقل از خسارزاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۲). امروزه شهرها ضمن شکل‌پذیری از نقاط سکونتگاهی پیرامون خود، به شکل دهی و سازمان بخشی روستاهای پیرامون نیز می‌پردازند (نظریان، ۱۳۶۵: ۲۶۹). به طور کلی شهر و روستا در فضای جغرافیایی یک کل منسجم می‌باشند؛ بگونه‌ای که کارکردهای شهری، به نسبت زیادی فعالیت‌های روستایی را تحت تاثیر قرار داده و از سویی نیز چگونگی فعالیت و تولید، توزیع و مصرف در شهرها را متاثر می‌سازد. در حقیقت شهرها برای روستاها نقش پیوند را برای فضاهای بزرگ تر فراهم می‌نمایند. تا کولی در سال ۱۹۹۸، پیوندهای روستایی - شهری را تابع عوامل اقتصادی، تاریخی، سیاسی، اجتماعی و اکولوژیکی می‌داند. او در تفسیر تعامل روستایی - شهری دو مقوله فضا و فعالیت‌ها را تاکید نموده و در واقع او پیوند روستایی - شهری را شامل جریان کالا، جریان حرکت مردم، جریان اطلاعات و جریان پول دانسته است (آذرباد و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۷). پرو و هانس نیز اعتقاد دارند شهرها نسبت به روستاهای پیرامون، قطب رشد محسوب می‌شوند و توسعه مناطق پیرامون را فراهم می‌کنند. (صباغ کرمانی، ۱۳۸۰: ۲۴۶). هانس بوبک نیز به نقش حوزه نفوذ (روستاها) بر رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی شهر تاکید می‌نماید و روستاها را عامل محرک توسعه شهر می‌داند (پاپلی یزدی و رجبی سناجردی، ۱۳۸۹: ۲۶۵). بنابراین شهر و روستا دارای پیوندهای عمیقی هستند که این پیوندها تحت تاثیر عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی هستند. در حقیقت عواملی بین شهر و روستا نقش بازی می‌کنند که علاوه بر اینکه سبب ایجاد رابطه و پیوند می‌باشند، می‌توانند از نظر زمانی و همچنین نوع تاثیرات نیز در این زمینه نقش مهمی ایفا نمایند.

شهر بم به عنوان یکی از شهرهای مهم استان کرمان از نظر تاریخی و اقتصادی، نقش مهمی در این منطقه ایفا می‌نماید. به واسطه نقش آفرینی این شهر، روستاهای پیرامون آن نیز ارتباط تنگاتنگی با آن دارند. با گسترش شهر بم، تحولات گسترده‌ای نیز در توسعه روستاهای نزدیک به آن اتفاق افتاده است که این تاثیرات در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی قابل بررسی و کنکاش هستند. روستاهای پیرامون شهر بم از جمله بیداران، خواجه عسگر، هراون و حمزه‌ای که بر اساس سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای جمعیت بالغ بر ۳۳۰۹ نفر بوده‌اند از مهمترین این روستاها محسوب می‌شوند. ارتباط بان روستاها با شهر بم قابل توجه است و نمی‌توان از این ارتباط و پیوندهای روستایی - شهری به سهولت عبور کرد؛ چرا که در بلندمدت ممکن است در نتیجه بی توجهی و عدم مدیریت درست این روابط و پیوندها، شهر بم به عنوان یک نقطه مرکزی برای این روستاها نیز نقش تعریف نماید. به عبارت دیگر شرایط بگونه‌ای پیش رود که توسعه این روستاها تحت تاثیر شهر بم باشد و استقلال خود را از دست بدهند. البته ممکن است در حال حاضر نیز اینگونه باشد و در حقیقت بیشتر شاهد یک رابطه یکسویه باشیم. با این وجود و صرف نظر از چگونگی رابطه، بهتر است که پیوندهای موجود میان شهر بم و روستاهای پیرامون بررسی شود. آنچه که در این زمینه نقش مهمی ایفا می‌نماید، عوامل اقتصادی و اجتماعی موجود می‌باشند. بر این اساس در این

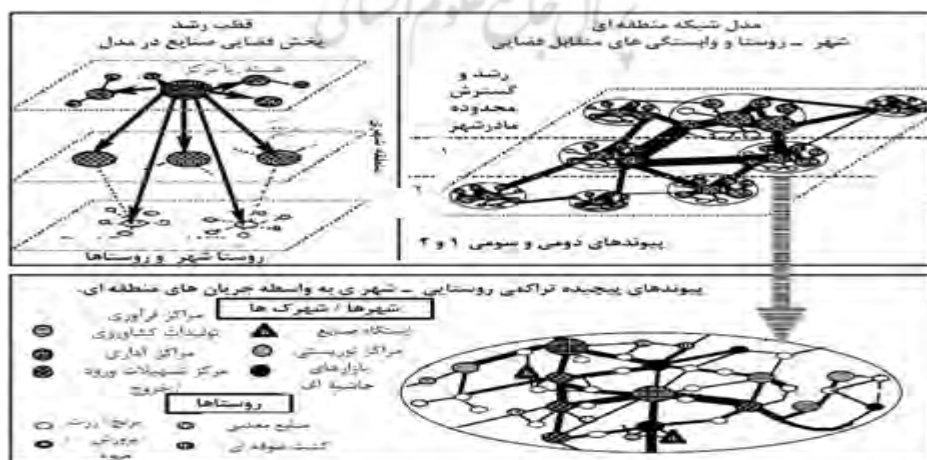
تحقیق به دنبال آن هستیم که عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی و شهری در منطقه شناخته و علاوه بر تحلیل آنها، تفاوت میان روستاها نسبت به شهر بم نیز مطالعه شود. با این مطالعه، عوامل تاثیرگذار در این زمینه شناسایی و به توسعه و ایجاد روابط پایدار کمک می‌نماید.

سوالات تحقیق اینگونه مطرح می‌شود که: ۱- عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای شهر بم با روستاهای پیرامون کدام هستند؟ ۲- اولویت بندی این عوامل از نظر اهمیت و تاثیرگذاری چگونه است؟ ۳- آیا بین روستاهای پیرامون شهر بم از نظر پیوندهای اقتصادی و اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؟

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

عناصر گوناگون فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و زیست محیطی در ساختار عرصه‌های روستایی و شهری دخالت دارند و روابط موجود میان آنها را نمی‌توان به سادگی در چارچوب‌های ذهنی و از پیش تعیین شده بررسی کرد، اما از آنجا که مدل‌های نظری می‌توانند به شناخت جنبه‌های گوناگون روابط شهر و روستا و فعال سازی ذهن و درک بهتر آنها کمک کنند، می‌توان این مدل‌ها را با توجه به قابلیت‌های خاص آنها به کار گرفت (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۳۵). از این رو شناخت نظریات مرتبط با شهر و روستا و پیوندهای میان آنها می‌تواند بسیار کمک نماید. مدل‌ها و نظریات روابط شهر و روستا به طور عمده سه گرایش را نشان می‌دهند. توسعه شهری محور، توسعه تعاملی شهری- روستایی و توسعه روستایی محور (Phillipson, et al, 2019: 234) نظریه‌های مرتبط "پیوند شهر و روستا" توسط سوسیالیست‌های آرمانگرایانه، "یکپارچگی شهری- روستایی" توسط مارکسیست‌ها و "ساختار دوگانه شهری- روستایی" از مدل لوئیس- رانیس- فی و همچنین "توسعه هماهنگ شهری و روستایی" توسط مدل دسا کوتا و "مدل شبکه منطقه‌ای" توسط داگلاس ارائه شده است (Lysgård, 2019: 10-17).

نظریات و مدل‌های کلاسیک روابط شهر و روستا شامل مکان مرکزی، قطب رشد، مرکز- پیرامون، آگروپلیتن و کارکرد شهری در توسعه روستایی می‌باشند (Yan et al, 2018: 112-115) که هر کدام در بستر زمانی و مکانی‌های خود شکل گرفته‌اند. نظام برنامه‌ریزی و سیاستگذاری توسعه فضایی (شهر و روستا) در ایران نیز در مقاطع زمانی مختلف تحت تاثیر برخی از این رویکردها و مدل‌ها (بویژه قطب رشد) قرار گرفته است. رویکردها و مدل‌های کلاسیک، غالباً در چهارچوب نظام برنامه‌ریزی از بالا به پایین، متمرکز و غیر مشارکتی مطرح شده اند. شهر محور بودن، تاکید بیش از حد بر رشد اقتصادی، تخصص محوری، عدم توجه به ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز و بازه‌ی زمانی لازم و نیز کم‌توجهی به تمایزات و تفاوت‌های فضایی و ساختاری بین مناطق گوناگون در جوامع و کشورهای مختلف از جمله دلایل ناکامی رویکردها و مدل‌های سنتی مزبور بوده‌اند (زاهدی و همکاران، ۱۳۹۱: ۲). اکثر این راهبردها و نظریات با شکست مواجهه شده‌اند. در پاسخ به ناکامی‌های ناشی از نظریات و مدل‌های کلاسیک، رهیافت‌های جدید برنامه‌ریزی فضایی (روابط شهر و روستا) شامل رویکرد اکولوژیکی، رویکرد شبکه منطقه‌ای، رویکرد مشارکتی، رویکرد ارتباطی، رویکرد تعاملی، رویکرد راهبردی فضایی، رویکرد نهادگرایی جدید و حکمروایی خوب و عدالت فضایی در مقاطع زمانی مختلف مطرح گردیدند. رویکردهای جدید برعکس رویکردهای کلاسیک در ویژگی‌هایی چون غیرمتمرکز، از پایین به بالا، انسان محور، مشارکتی مشترک هستند و توسعه روستایی را هماهنگ با توسعه شهری می‌دانند.

شکل ۱- نظریات و پخش سلسله مراتبی وابستگی شبکه‌های روستایی - شهری (مورد مطالعه کشور اندونزی) (Douglass; 1998:14).

راجع به پیوندهای روستایی-شهری تحقیقات مختلفی انجام شده است. هوگوس و لیتز (۱۹۹۶) در بررسی روابط اقتصادی روستا-شهری نتیجه گرفت که که هسته‌های شهری به شدت با کارکرد اقتصادی روستاها در بخش کشاورزی هماهنگ بوده است و رشد صنایع فرآوری، موجب رشد اقتصادی در نواحی پیرامونی شده است. داس و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق خود نشان دادند که جهت توسعه اقتصاد روستایی، تقویت پیوند بین نواحی شهری و روستایی بسیار مهم است که حمایت از صنایع فرآوری مواد غذایی در ناحیه مورد مطالعه می‌تواند منجر به کاهش شکاف شهر و روستا گردد. براون (۲۰۱۴) اعتقاد دارد که ارتباطات روستایی و شهری نیازمند توجه سیاسی بیشتر و ساختار سازمانی مناسب است. اکویونلا (۲۰۱۵) به این نتیجه رسیده است که تقویت پیوندهای روستایی-شهری، می‌تواند به کاهش فقر در این مناطق به ویژه روستاها کمک نماید. ساتی و حسین (۲۰۱۶) نشان می‌دهند که شهرنشینی به طور بالقوه فرصت‌هایی را برای دگرگونی جامع روستایی و ساختاری باز می‌کند. این امر تنها زمانی محقق می‌شود که سیاست‌ها و سرمایه‌گذاری‌های مناسبی برای پاسخگویی مناسب به نیازهای خاص روستایی که اغلب نادیده گرفته شده‌اند، انجام شود. سیستم‌های غذایی می‌تواند این شرایط را تغییر دهند. گبره و گبره مدگین (۲۰۱۹) نشان دادند که توسعه شهری به طور کلی در غیاب توسعه روستایی غیرقابل تصور است و مناطق روستایی برای عملکرد مناطق شهری کاملاً ضروری هستند. توسعه شهری به هیچ وجه نباید بر عرضه خدمات اکوسیستم روستایی و زندگی روستایی تأثیر بگذارد. علاوه بر این، جمعیت روستایی باید به خدمات اکوسیستمی که مناطق روستایی ارائه می‌کنند توجه سیاستی داشته باشند و اکوسیستم منطقه روستایی باید برای ارائه خدمات پایدار محافظت شود. بافو و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیق خود با عنوان پیوندهای شهری و روستایی: راه حل‌های مؤثر برای دستیابی به توسعه پایدار در غنا از دیدگاه پیوند متقابل SDG نشان دادند که عامل جنسیت بر بسیاری از پیامدهای اجتماعی و رفاهی شامل رفع فقر، کاهش گرسنگی، بهبود سلامت و دسترسی به آموزش با کیفیت (هدف) تأثیر مثبت خواهد داشت. زنان می‌توانند بر زنجیره ارزش کشاورزی تسلط داشته باشند و روابط شهر و روستا را از این جنبه قوت بخشند. مطیعی لنگرودی و همکاران (۱۳۹۳) نشان دادند که روابط رو به رشد اقتصادی شهر و روستا باعث شده تا در مواردی حالت سلطه اقتصادی شهر بر نواحی روستایی کم‌رنگ تر شود و به نوعی تعامل و پیوندهایی، هر چند ناقص و بیشتر به نفع شهر پدید آید. همچنین یافته‌ها مؤید این است که بین روابط اقتصادی شهر و روستا و وضعیت اقتصادی و اجتماعی ناحیه مورد مطالعه رابطه معناداری وجود دارد و بدین ترتیب می‌توان گفت که روابط اقتصادی شهر و روستا نقش مؤثری در وضعیت اجتماعی و اقتصادی نواحی روستایی دارد. رخسارزاده و همکاران (۱۳۹۵) نشان دادند که عواملی از جمله تجارت چمدانی و مشارکت روستاییان از جمله: زنان روستایی در اقتصاد شهری باعث شکل گیری پیوندهای روستایی-شهری و ایجاد شبکه‌های اقتصادی و رونق بازار در نقطه شهری و رونق گردشگری روستایی و افزایش میل به خرید زمین و احداث خانه‌های دوم و مهاجرت معکوس در نقاط روستایی آستارا گردیده است. صحنه و همکاران (۱۳۹۶) نتیجه گرفتند که تغییرات عمده‌ای در قیمت زمین و مسکن روستایی، کاهش مالکیت بومی اراضی، قطعه‌قطعه شدن اراضی کشاورزی، انحراف از مشاغل کشاورزی، کاهش انسجام اجتماعی، اختلاط اقوام، تغییرات اساسی در پوشش‌های سنتی، تغییرات اساسی در نما و معماری مسکن روستایی و افزایش تأثیرات محیط زیستی در نتیجه روابط و پیوندهای روستایی-شهری شکل گرفته است. قاسم پور و زبردست (۱۳۹۸) نشان دادند که میزان برخورداری از منابع آب، انسجام اجتماعی و نرخ مهاجرت، نرخ باسوادی و سطح فناوری، مهم ترین مؤلفه‌های مؤثر بر پیوندهای روستایی-شهری بر اساس رویکرد شبکه منطقه‌ای در منطقه مورد مطالعه می‌باشند. اجاق و همکاران (۱۴۰۰) نشان دادند که جریان‌های اقتصادی و خدماتی مابین شهر و روستاهای ناحیه اتفاق افتاده است که منجر به زمینه‌سازی شکل‌گیری پیوندهای روستایی-شهری در این منطقه شده است، و خود را به صورت؛ وجوه ارسالی، اشتغال روستائیان در شهر، اعتبارات رسمی و غیر رسمی، سرمایه‌گذاری‌های دولتی و خصوصی نشان می‌دهد، که منجر به تداوم جریان‌ها و یک رابطه دو سویه بین شهر و نواحی روستایی پیرامونی خود از لحاظ عملکردهای اقتصادی و سرمایه شده است و در نهایت توانسته ارتقاء مالی خانوارهای روستایی و کاهش فقر اقتصادی آنها را به دنبال داشته باشد.

در تحقیقات ذکر شده، بیشتر رابطه و پیوندهای میان شهر و روستا بررسی شده است. در تحقیق حاضر سعی شده که عوامل اقتصادی و اجتماعی تأثیرگذار در این زمینه شناخته شود. علاوه بر این متغیرهای مورد تأکید در این مطالعه نسبت به تحقیقات قبلی جامع تر و متناسب با شرایط بومی و محیطی است. بنابراین از نظر چارچوبی و محتوایی این تحقیق با تحقیقات قبلی متفاوت و دارای نوآوری است.

مواد و روش تحقیق

این تحقیق توصیفی-تحلیلی و از نوع تحقیقات کاربردی است. ابزار تحقیق، پرسش نامه است. شاخص‌ها و گویه‌ها در چارچوب پژوهش حاضر، متناسب با تحقیقات در حوزه روابط و پیوندهای روستایی-شهری با جستجو در مقالات خارجی و داخلی جمع بندی شده‌اند. رویی

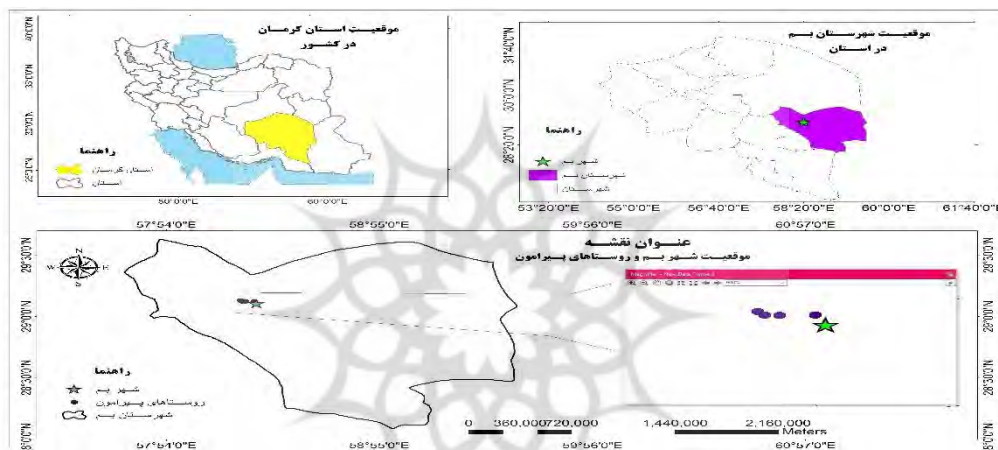
¹ . Hughes and Litz

² .Braun

محتوایی آنها از طریق جامعه نخبگان بالغ بر ۱۵ نفر (اساتید و دانشجویان دکتری) بررسی و تایید شد. پایایی پرسش نامه نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ مورد تایید قرار گرفت که میزان ۰/۸۱ محاسبه شده است. جامعه آماری این تحقیق را ساکنان چهار روستای بیداران، خواجه عسگر، هراون و حمزه‌ای در پیرامون شهر بم بالغ بر ۳۳۰۹ نفر تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران بالغ بر ۳۴۴ نفر در سطح اطمینان ۹۹ درصد محاسبه شد. نمونه‌گیری در سطح فرد به صورت تصادفی (اتفاقی) انجام شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از نرم افزار SPSS استفاده شد. آزمون‌های تحقیق نیز شامل آزمون تی تک نمونه‌ای، تحلیل عاملی، آنوا و توکی است.

محدوده مورد مطالعه

شهر بم در جنوب شرقی ایران و در شرق استان کرمان با مسافتی حدود ۱۷۷۷۵ کیلومتر مربع و در فاصله ۲۰۰ کیلومتری مرکز استان قرار گرفته است. شهرستان بم با مساحتی در حدود ۲۱۳۸ کیلومتر مربع و ۴۳۶۲۱ هکتار یکی از قدیمی ترین شهرهای ایران و استان کرمان می باشد. در این تحقیق چهار روستای بیداران، خواجه عسگر، هراون و حمزه‌ای به عنوان روستاهای پیرامون شهر بم برای شناخت و تحلیل عوامل موثر در پیوندهای اقتصادی-اجتماعی مورد تاکید بوده است. از دلایل انتخاب این روستاها، نزدیکی به شهر بم، برخورداری از جمعیت قابل توجه و ارتباط این روستاها با شهر بم بوده است. ارتفاع این روستاها بین ۱۹۵۰-۱۵۴۰ متر از سطح دریا بوده است. جمعیت این روستاها بر اساس مرکز آمار در سال ۱۳۹۵، بالغ بر ۳۳۰۹ نفر و ۱۰۲۰ خانوار بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

شکل ۲- نقشه موقعیت جغرافیایی شهر بم و روستاهای پیرامون

بحث و یافته‌های تحقیق

بررسی توصیفی نمونه آماری نشان می‌دهد که ۶۴/۵ درصد پاسخگویان را گروه مردان و ۳۵/۵ درصد را زنان تشکیل داده‌اند. میزان مشارکت مردان بیشتر از زنان بوده است. همچنین از نظر متغیر سن نیز بیش از ۴۰/۱ درصد افراد در رده سنی ۵۱ تا ۶۰ سال حضور داشته‌اند که بیشترین حجم فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین ۳۰/۵ درصد بین ۴۱ تا ۵۰ سال و ۱۵/۱ درصد نیز ۶۱ تا ۷۰ سال حضور داشته‌اند. ۹/۶ درصد افراد نیز در رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال و ۴/۷ درصد نیز بین ۲۰ تا ۳۰ سال داشته‌اند. از نظر متغیر تحصیلات نیز بیشترین فراوانی مربوط به دیپلم با ۴۱/۳ درصد و سپس فوق دیپلم با ۲۵/۹ درصد بوده است. همچنین ۱۱/۹ درصد تحصیلات سیکل، ۱۵/۱ درصد لیسانس و ۵/۸ درصد فوق لیسانس و بالاتر داشته‌اند. از نظر سابقه سکونت در روستا نیز بیش از ۳۴/۶ درصد افراد دارای سابقه ۱۶ تا ۲۰ سال و ۲۷/۹ درصد نیز ۱۱ تا ۱۵ سال سکونت داشته‌اند. همچنین ۱۷/۷ درصد بین ۱ تا ۵ سال، ۵/۸ درصد بین ۶ تا ۱۰ سال و ۱۴ درصد نیز بین بیشتر از ۲۰ سال سابقه سکونت داشته‌اند. بنابراین بررسی متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات و سابقه سکونت نشان می‌دهد که از تمامی افراد در سطح روستاهای مورد مطالعه، نظرخواهی شده است و نتایج این تحقیق، بیانگر دیدگاه‌های تمامی افراد است. این موضوع می‌تواند در دقت داده‌ها و تعمیم‌پذیری بسیار موثر باشد.

سنجش تاثیر فاصله در پیوندهای اجتماعی و اقتصادی روستاها با شهر بم

فاصله یکی از شاخص‌های مهم در پیوندهای شهری-روستایی است. سنجش تاثیر فاصله در پیوندهای اجتماعی روستاهای پیرامون با شهر بم نشان می‌دهد ۳۴/۹ درصد افراد گزینه تاثیرگذاری زیاد و ۲۴/۱ درصد نیز گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند. بنابراین بیش از ۵۹ درصد پاسخگویان فاصله را به عنوان یک عامل مهم در پیوندهای اجتماعی بین شهر بم و روستاهای پیرامون اشاره داشته‌اند. میانگین برابر با ۳/۵۶

نیز بخوبی این نکته را تایید می‌نماید. همچنین از لحاظ تاثیر فاصله روی پیوندهای اقتصادی نیز بیش از ۱۳/۱ درصد گزینه متوسط، ۴۶/۸ درصد گزینه زیاد و ۲۳/۵ درصد گزینه خیلی زیاد را انتخاب نموده‌اند. بنابراین بیش از ۷۰/۳ درصد افراد، فاصله را به عنوان یک عامل مهم در زمینه پیوندهای اقتصادی بین شهر بم و چهار روستای مورد مطالعه شامل، بیدران، خواجه عسگر، هراون و حمزه‌ای ذکر نموده‌اند. میانگین ۳/۶۸ برای این شاخص نیز بخوبی تایید کننده میزان تاثیرگذاری است. (جدول ۱).

جدول ۱- سنجش تاثیر فاصله در پیوندهای اجتماعی و اقتصادی روستاهای پیرامون با شهر بم

شاخص	خیلی کم (درصد)	کم (درصد)	متوسط (درصد)	زیاد (درصد)	خیلی زیاد (درصد)	میانگین
فاصله روستا با شهر بم در پیوندهای اجتماعی موجود تا چه میزان موثر است؟	۹/۳	۸/۴	۲۳/۳	۳۴/۹	۲۴/۱	۲/۵۶
فاصله روستا با شهر بم در پیوندهای اقتصادی موجود تا چه میزان موثر است؟	۸/۴	۸/۱	۱۳/۱	۴۶/۸	۲۳/۵	۳/۶۸

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

وضعیت متغیرها (عوامل) اجتماعی در پیوندهای روستایی-شهری

نتیجه آزمون تی تک نمونه‌ای در زمینه وضعیت عوامل اجتماعی در پیوندهای روستایی-شهری بین شهر بم و روستاهای پیرامون نشان می‌دهد که بجز برای عامل گرایش روستاییان به تجمل گرایی شهری که در سطح بیشتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۷۷۹ معنادار نبوده است، ۱۲ عامل اجتماعی دیگر در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنادار بوده‌اند. بررسی میانگین آزمون برای ۱۲ عامل یا متغیر اجتماعی نشان می‌دهد که میانگین آنها بیشتر از مقدار ملاک (۳) بوده است. این مقادیر گویای این مطلب است که از نظر جامعه آماری، ۱۲ عامل اجتماعی در پیوندهای بین شهر بم و روستاهای پیرامون تاثیرگذار هستند. از مهمترین این عوامل می‌توان به مهاجرت‌های روستایی به شهر، مهاجرت‌های شهری به روستا، وابستگی روستاییان به مراکز بهداشتی-درمانی شهر، انجام امور اداری روستاییان در شهر، پیوندهای خویشاوندی روستا و شهر، جشن‌ها و مراسم سنتی-فامیلی و حس تعلق مکانی به روستا اشاره نمود. مثبت بودن حد پایین و بالا آزمون و میزان آمار t برای این ۱۲ عامل اجتماعی نیز شاخص دیگری مبنی بر تاثیرگذاری آنها در پیوندهای روستایی-شهری است. همانگونه که بیان شد، تنها عامل گرایش روستاییان به تجمل گرایی شهری معنادار نبوده است و میانگین برابر با ۳/۰۱ نیز این مطلب را تایید می‌نماید که تاثیرگذاری آن در روابط و پیوندهای شهری-روستایی، متوسط ارزیابی می‌شود (جدول ۲).

جدول ۲- وضعیت عوامل اجتماعی در پیوندهای روستایی-شهری

میزان تاثیر	مبنای آزمون = ۳					متغیر (عامل)	
	فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		میانگین	سطح معنی داری	T		
	حد بالا	حد پایین					
تاثیر زیاد	۱/۲۳	-۰/۹۹۲	۴/۱۱	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۱۸/۱۷	مهاجرت‌های روستایی به شهر
تاثیر زیاد	۱/۱۸	-۰/۹۳۵	۴/۰۵	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۱۶/۹۳	مهاجرت‌های شهری به روستا
تاثیر زیاد	-۰/۶۵۰	-۰/۴۱۹	۳/۵۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۱۰۱	وابستگی روستاییان به مراکز بهداشتی-درمانی شهر
تاثیر زیاد	-۰/۵۵۳	-۰/۲۷۱	۳/۴۱	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۵/۷۵۳	اخذ خدمات آموزشی بهتر در شهر توسط روستاییان
تاثیر زیاد	-۰/۷۳۳	-۰/۲۵۲	۳/۵۹	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۸/۲۹۵	بهبود امکانات زیرساختی در روستا و جذب شهرنشینان (آب، برق و...)
تاثیر زیاد	-۰/۸۴۰	-۰/۵۹۰	۳/۷۱	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۱۱/۲۵	پیوندهای خویشاوندی روستا و شهر
تاثیر	-۰/۱۳۹	-۰/۱۰۴	۳/۰۱	-۰/۷۷۹	۳۴۳	۰/۲۸۱	گرایش روستاییان به تجمل گرایی شهری
تاثیر زیاد	-۰/۶۵۸	-۰/۴۰۵	۳/۵۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۸/۲۹۲	جشن‌ها و مراسم سنتی-فامیلی
تاثیر زیاد	-۰/۵۳۷	-۰/۲۵۳	۳/۳۹	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۵/۴۷۱	حس تعلق مکانی به روستا
تاثیر زیاد	-۰/۶۰۶	-۰/۳۵۲	۳/۴۷	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۷/۴۴	فعالیت‌های مذهبی
تاثیر زیاد	-۰/۴۰۷	-۰/۱۶۸	۳/۲۸	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۴/۷۳۲	رفت و آمد به محل کار
تاثیر زیاد	-۰/۶۵۰	-۰/۴۱۹	۳/۵۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۱۰۱	مشارکت در برخی فعالیت‌ها

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

وضعیت متغیرها (عوامل) اقتصادی در پیوندهای روستایی-شهری

بررسی وضعیت عوامل اقتصادی در پیوندهای روستایی-شهری بین شهر بم و روستاهای پیرامون نشان می‌دهد که ۱۷ عامل اقتصادی در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنادار بوده‌اند. بررسی میانگین آزمون برای ۱۷ عامل یا متغیر اقتصادی نشان می‌دهد که میانگین آنها بیشتر از مقدار ملاک (۳) بوده است. این مقادیر گویای این مطلب است که از نظر جامعه آماری، ۱۷ عامل اقتصادی بررسی شده در پیوندهای بین شهر بم و روستاهای پیرامون تاثیرگذار هستند. از مهمترین این عوامل می‌توان به افزایش میل به خرید زمین در شهر، فروش محصولات و تولیدات کشاورزی در شهر، کاهش اشتغال کشاورزی در روستا به دلیل خشکسالی، خرید روستاییان از بازار شهر، رونق گردشگری روستا، ورود سرمایه به روستا توسط شهرنشینان (ساخت و ساز، تولید...)، وجود واحدهای فرآوری محصول روستاییان در شهر، بهبود ارزش زمین در روستا، مالکیت اراضی در روستا از سوی شهرنشینان و خدمات مالی و بانکی در شهر اشاره نمود. مثبت بودن حد پایین و بالا آزمون و میزان آمار t برای این عوامل اقتصادی نیز بخوبی تایید می‌نماید که این عوامل در پیوندهای روستایی-شهری موثر و نقش مهمی ایفا می‌نمایند. تاثیرگذاری این عوامل نیز متوسط و زیاد ارزیابی شده است. (جدول ۳).

جدول ۳- وضعیت عوامل اقتصادی در پیوندهای روستایی-شهری

میزان تاثیر	مبنای آزمون = ۳					متغیر (عامل)	
	فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی		T
	حد بالا	حد پایین					
تاثیر زیاد	۱/۰۵	-۰/۸۰۹	۳/۹۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۱۴/۸۲	افزایش میل به خرید زمین در شهر
تاثیر زیاد	-۰/۵۸۰	-۰/۳۷۳	۳/۴۷	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۰۷۲	احداث خانه‌های دوم در روستا
تاثیر زیاد	-۰/۷۶۰	-۰/۵۰۶	۳/۶۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۸۱۵	ارتباطات و بهبود فناوری
تاثیر زیاد	-۰/۷۱۹	-۰/۴۵۵	۳/۵۸	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۸/۷۵۰	مشارکت روستاییان در اقتصاد شهر
تاثیر زیاد	۱/۰۷	-۰/۸۲۲	۳/۹۵	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۱۴/۵۷	فروش محصولات و تولیدات کشاورزی در شهر
تاثیر زیاد	-۰/۶۴۴	-۰/۴۲۵	۳/۵۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۶۰۹	خرید روستاییان از بازار شهر
تاثیر زیاد	-۰/۶۳۷	-۰/۳۵۷	۳/۴۹	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۶/۹۸۳	رونق گردشگری روستا
تاثیر زیاد	-۰/۶۵۵	-۰/۴۰۲	۳/۵۲	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۸/۲۱۲	کاهش اشتغال کشاورزی در روستا به دلیل خشکسالی
تاثیر زیاد	-۰/۵۷۲	-۰/۳۱۱	۳/۴۴	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۶/۶۷۶	فروش صنایع دستی زنان روستایی در شهر
تاثیر زیاد	۱/۲۸	۱/۰۷	۴/۱۸	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۲۲/۳۲	ورود سرمایه به روستا توسط شهرنشینان (ساخت و ساز، تولید...)
تاثیر زیاد	-۰/۶۸۸	-۰/۴۴۵	۳/۵۶	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۱۹۵	تامین برخی فرآوری‌های شهر توسط روستاییان (گوشت، شیر و...)
تاثیر زیاد	-۰/۶۰۷	-۰/۳۲۳	۳/۴۶	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۶/۴۳۹	فعالیت‌های کارگری و صنعتی روستاییان در شهر
تاثیر زیاد	-۰/۳۴۴	-۰/۱۳۲	۳/۲۳	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۴/۴۲۵	بهبود حمل و نقل و جاده ارتباطی بین شهر و روستا
تاثیر زیاد	-۰/۷۱۷	-۰/۴۷۴	۳/۵۹	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۹/۶۸۴	وجود واحدهای فرآوری محصول روستاییان در شهر
تاثیر زیاد	-۰/۵۹۵	-۰/۳۶۳	۳/۴۷	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۸/۱۳۸	بهبود ارزش زمین در روستا
تاثیر زیاد	۱/۰۴	-۰/۸۳۶	۳/۹۴	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۱۷/۵۲	مالکیت اراضی در روستا از سوی شهرنشینان
تاثیر زیاد	-۰/۵۹۶	-۰/۳۳۹	۳/۴۶	-۰/۰۰۰	۳۴۳	۷/۱۷۸	خدمات مالی و بانکی در شهر

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

معناداری عوامل اقتصادی و اجتماعی در پیوندهای روستایی-شهری

بررسی عوامل اقتصادی و اجتماعی در پیوندهای روستایی-شهری نشان می‌دهد که نتیجه آزمون برای عوامل اجتماعی و اقتصادی با مقدار ۰/۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ معنادار بوده است. بررسی میانگین عوامل اجتماعی با مقدار ۳/۵۵ و همچنین عوامل اقتصادی با مقدار ۳/۶۱ تایید می‌نماید که میزان تاثیرگذاری متوسط به بالا و نزدیک به زیاد است. بنابراین عوامل اقتصادی و اجتماعی در پیوند بین شهر بم و روستاهای پیرامون تاثیرگذار می‌باشند (جدول ۴).

جدول ۴- معناداری تاثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی در پیوندهای روستایی-شهری

میزان تاثیر	مبنای آزمون = ۳					مولفه‌ها	
	فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی		T
	حد بالا	حد پایین					
تاثیر زیاد	۰/۵۹۵	۰/۵۱۱	۳/۵۵	۰/۰۰۰	۳۴۳	۲۵/۹۱	مولفه یا عوامل اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری
تاثیر زیاد	۰/۶۶۲	۰/۵۷۵	۳/۶۱	۰/۰۰۰	۳۴۳	۲۷/۸۹	مولفه یا عوامل اقتصادی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

تحلیل و رتبه بندی عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

در این بخش از تحلیل عاملی جهت بررسی و رتبه بندی عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری استفاده شده است. برای بررسی همبستگی درونی و دسته بندی کردن عوامل در قالب چند مولفه با عامل محدود و تعیین مقدار واریانس تبیین شده توسط هر کدام از عوامل و تاثیرگذاری آنها، از روش آماری تحلیل عاملی استفاده شد.

آزمون KMO و بارتلت: در مطالعه حاضر برای شناسایی عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری، مقدار KMO برابر با (۰/۶۵۴) به دست آمده که نشان دهنده وضعیت مناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی است. این مقدار باید بیشتر از ۰/۵۰ باشد. مقدار بارتلت نیز برابر با ۵۲۶۵/۳۲۴ به دست آمده و در سطح ۹۹ طمینان معنادار (۰/۰۰۰) است.

جدول ۵- مقدار KMO و بارتلت عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

KMO	۰/۶۵۴
بارتلت (Bartlett Test)	۵۲۶۵/۳۲۴
DF	۳۰۲
Sig	۰/۰۰۰

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

مقدار ویژه: بیانگر سهم هر عامل از کل واریانس متغیرهاست و هر چه مقدار آن بزرگتر باشد، نشان دهنده اهمیت و تاثیر بیشتر آن عامل است. نتایج جدول (۶) نشان می‌دهد که عامل اول بیشترین سهم (۶/۶۲۱ درصد) را در تبیین واریانس کل عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری داشته است. همچنین عامل دوم ۴/۷۲۵ درصد از متغیر وابسته را تبیین می‌کند. عامل سوم تا هفتم نیز به ترتیب ۳/۸۱۷، ۳/۴۳۴، ۲/۶۵۹، ۲/۶۳۱ و ۱/۸۳۵ درصد از متغیر وابسته (پیوندهای روستایی-شهری) را تبیین می‌کنند. در جدول (۶) تعداد مولفه یا عوامل استخراج شده، مقدار ویژه هر یک از آنها، درصد واریانس هر یک از عوامل و فراوانی تجمعی درصد واریانس آنها آورده شده است.

جدول ۶- مقادیر ویژه عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	درصد تجمعی واریانس
اول	۶/۶۲۱	۲۲/۰۷	۲۲/۰۷
دوم	۴/۷۲۵	۱۵/۷۵	۳۷/۸۲
سوم	۳/۸۱۷	۱۲/۷۲	۵۰/۵۴
چهارم	۳/۴۳۴	۱۱/۴۴	۶۱/۹۹
پنجم	۲/۶۵۹	۸/۸۶۴	۷۰/۸۵
ششم	۲/۶۳۱	۶/۱۱۷	۷۶/۹۷
هفتم	۱/۸۳۵	۴/۹۳۵	۸۱/۹۰

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

تعیین تعداد و عوامل: برای تعیین تعداد عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری، عواملی مهمی مورد پذیرش قرار گرفتند که مقدار ویژه آنها بزرگتر از ۱ باشد. بر این اساس تعداد ۷ عامل یا مولفه که مقدار ویژه آنها بزرگتر از عدد ۱ بوده، استخراج گردید. در جدول (۷) عوامل، مقادیر ویژه، و بارعاملی هر کدام ذکر شده است. در ادامه به نام گذاری این عوامل پرداخته شده است.

رتبه بندی و تاثیرگذاری عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

نتایج نشان می‌دهد که با توجه به تحلیل ۳۰ عامل اقتصادی و اجتماعی مطالعه شده در پیوندهای روستایی-شهری، ۷ مولفه اصلی و تاثیرگذار در زمینه پیوندهای بین شهر بم و روستاهای پیرامون نقش ایفا می‌کنند و در واقع این ۷ مولفه یا عامل اصلی، مهمترین عواملی شناخته می‌شوند که روابط و پیوندهای روستایی-شهری را در این محدوده تحت کنترل دارند. مهمترین مولفه، مولفه اقتصادی-تولیدی با مقدار ویژه ۶/۶۲۱ بوده است. دیگر مولفه‌ها عبارت‌اند از مولفه فرهنگی، مولفه اداری-مالی، مولفه خدماتی، مولفه جریان سرمایه و رونق فعالیت، مولفه حس تعلق مکانی-مشارکت و مولفه جریان مهاجرت. بنابراین پیوندهای روستایی-شهری در محدوده مورد مطالعه شامل ۷ شاخص یا عامل ذکر شده است که به صورت کلی پیوندهای تولیدی، فرهنگی-اجتماعی و خدماتی را شامل می‌شود. همچنین در سطح متغیرها یا عوامل نیز، بیشترین بار عاملی مربوط به مهاجرت‌های روستایی به شهر با مقدار ۰/۹۴۴ بوده است. همچنین دو عامل فعالیت‌های مذهبی با مقدار ۰/۹۱۸ و تامین برخی فرآورده‌های شهر توسط روستاییان (گوشت، شیر و...) با مقدار ۰/۹۰۳ در رتبه‌های دوم و سوم تاثیرگذاری و اهمیت عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری قرار گرفته‌اند (جدول ۷).

جدول ۷- سنجش اهمیت و رتبه بندی عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

بار عاملی	متغیر (عامل)	مقدار ویژه	مولفه (عامل اصلی)
۰/۹۰۳	تامین برخی فرآورده‌های شهر توسط روستاییان (گوشت، شیر و...)	۶/۶۲۱	مولفه اقتصادی-تولیدی
۰/۸۷۱	بهبود ارزش زمین در روستا		
۰/۸۱۸	احداث خانه‌های دوم در روستا		
۰/۸۰۹	مشارکت روستاییان در اقتصاد شهر		
۰/۶۹۹	بهبود حمل و نقل و جاده ارتباطی بین شهر و روستا		
۰/۶۹۳	فروش صنایع دستی زنان روستایی در شهر		
۰/۶۶۹	کاهش اشتغال کشاورزی در روستا به دلیل خشکسالی		
۰/۶۳۰	فروش محصولات و تولیدات کشاورزی در شهر		
۰/۵۶۱	خرید روستاییان از بازار شهر		
۰/۹۱۸	فعالیت‌های مذهبی	۴/۷۲۵	مولفه فرهنگی
۰/۸۶۲	چشم‌ها و مراسمات سنتی-فامیلی		
۰/۷۷۳	پیوندهای خویشاوندی روستا و شهر		
۰/۶۷۵	ارتباطات و بهبود فناوری		
۰/۵۸۴	مالکیت اراضی در روستا از سوی شهرنشینان		
۰/۸۱۸	خدمات مالی و بانکی در شهر	۳/۸۱۷	مولفه اداری-مالی
۰/۷۹۱	افزایش میل به خرید زمین در شهر		
۰/۶۶۲	وجود واحدهای فرآوری محصول روستاییان در شهر		
۰/۵۹۹	انجام امور اداری روستاییان در شهر		
۰/۵۵۳	رفت و آمد به محل کار		
۰/۸۹۳	وابستگی روستاییان به مراکز بهداشتی-درمانی شهر	۳/۴۳۴	مولفه خدماتی
۰/۸۰۷	فعالیت‌های کارگری و صنعتی روستاییان در شهر		
۰/۶۵۴	اخذ خدمات آموزشی بهتر در شهر توسط روستاییان		
۰/۵۴۶	بهبود امکانات زیرساختی در روستا و جذب شهرنشینان (آب، برق و...)		
۰/۸۹۷	رونق گردشگری روستا	۲/۶۵۹	مولفه جریان سرمایه و رونق فعالیت
۰/۸۵۴	ورود سرمایه به روستا توسط شهرنشینان (ساخت و ساز، تولید و...)		
۰/۷۳۴	گرایش روستاییان به تجمل‌گرایی شهری	۲/۶۳۱	مولفه حس تعلق مکانی-مشارکت
۰/۶۵۸	حس تعلق مکانی به روستا		
۰/۶۲۵	مشارکت در برخی فعالیت‌ها		
۰/۹۴۴	مهاجرت‌های روستایی به شهر	۱/۸۳۵	مولفه جریان مهاجرت
۰/۸۷۵	مهاجرت‌های شهری به روستا		

سنجش تفاوت پیوندهای اقتصادی و اجتماعی روستاهای پیرامون با شهر بم

جهت بررسی این سوال که آیا تفاوت معناداری از نظر پیوندهای اقتصادی و اجتماعی روستاهای پیرامون با شهر بم وجود دارد؟ از تحلیل واریانس یکطرفه (آزمون F) استفاده شده است. نتایج نشان داده است که پیوندهای اجتماعی شهر بم با روستاهای پیرامون، تفاوت معناداری را نشان نمی‌دهد (سطح معناداری برابر با ۰/۱۲۴) و در حقیقت ۴ روستا، دارای شرایط یکسانی هستند؛ اما برای پیوندهای اقتصادی، نتیجه آزمون در سطح معناداری برابر با ۰/۰۱۲ است و لذا میان روستاها از نظر پیوندهای اقتصادی با شهر بم تفاوت وجود دارد (جدول ۸).

جدول ۸- مقادیر محاسبه شده با استفاده از تحلیل واریانس برای تفاوت پیوندهای اقتصادی و اجتماعی روستاهای پیرامون با شهر بم

Sig	F	میانگین مربعات	Df	مجموع مربعات	واریانس	مولفه
۰/۱۲۴	۱/۹۳۴	۰/۳۰۱	۳	۰/۹۰۴	بین گروهی	پیوندهای اجتماعی
		۰/۱۵۶	۳۴۰	۵۲/۹۶	درون گروهی	
		***	۳۴۳	۵۳/۸۷	مجموع	
۰/۰۱۲	۳/۷۳۷	۰/۶۱۶	۳	۱/۸۴۷	بین گروهی	پیوندهای اقتصادی
		۰/۱۶۵	۳۴۰	۵۶/۱۸	درون گروهی	
		***	۳۴۳	۵۸/۰۳	مجموع	

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

با استفاده از تحلیل واریانس نمی‌توان مشخص کرد که تفاوت میان روستاها از نظر پیوندهای اقتصادی مربوط به کدام یک از روستا است؛ بنابراین در این تحقیق از آزمون Tukey برای مشخص شدن اختلافات استفاده شده است. جدول (۹) نشان می‌دهد که از نظر پیوندهای اقتصادی شهر بم و روستاهای پیرامون، کمترین پیوند اقتصادی میانگین مربوط به روستای بیدران با مقدار ۳/۵۱ و بیشترین پیوند اقتصادی مربوط به روستای حمزه‌ای با مقدار ۳/۷۵ بوده است.

جدول ۹- طبقه‌بندی تفاوت روستاهای پیرامون از نظر پیوندهای اقتصادی و اجتماعی با شهر بم

معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵		تعداد	جمعیت	روستا
عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی			
۲	۱	۱	۵۳۳	بیدران
	۳/۵۱	۳/۴۴	۵۵	خواجه عسگر
۳/۶۵		۳/۵۸	۲۱۲	حمزه‌ای
۳/۷۵		۳/۵۸	۲۵	هرارون
	۳/۵۲	۳/۵۲	۵۲	

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

سنجش رابطه فاصله و عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

از متغیرهای مهم و تاثیرگذار در زمینه پیوندهای روستایی-شهری، شاخص فاصله است. در این بخش رابطه میان فاصله و عوامل اقتصادی و اجتماعی تاثیرگذار در پیوندهای روستایی-شهری با همبستگی پیرسون تحلیل شد. نتیجه همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که بین متغیر فاصله و عوامل اجتماعی و اقتصادی رابطه معناداری در سطح کمتر از ۰/۰۵ و برابر با (۰/۰۰۳ و ۰/۰۰۸) وجود دارد. ضریب همبستگی بین دو متغیر فاصله و عوامل اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری برابر با ۰/۴۵۸ و برای عوامل اقتصادی برابر با ۰/۶۳۸ می‌باشد. بنابراین فاصله به عنوان یک شاخص مهم می‌تواند میزان پیوندهای اقتصادی و اجتماعی میان شهر بم و روستاهای پیرامون را تحت تاثیر قرار دهد. بگونه‌ای که با افزایش فاصله میزان پیوندهای اقتصادی و اجتماعی نیز کم و زیاد می‌شود. بنابراین از نقش مهم شاخص فاصله در کنار عوامل اقتصادی و اجتماعی بررسی شده در زمینه پیوندهای روستایی-شهری نمی‌توان چشم پوشی نمود (جدول ۱۰).

جدول ۱۰- ضرایب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه فاصله و عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوندهای روستایی-شهری

متغیر	متغیر	N	سطح معناداری	ضریب همبستگی
فاصله	عوامل اجتماعی	۳۴۴	۰/۰۰۳	۰/۴۵۸
	عوامل اقتصادی	۳۴۴	۰/۰۰۸	۰/۶۳۸

(یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

بررسی روابط و پیوندهای روستایی-شهری همواره از موضوعات جالب و تاثیرگذار در توسعه مناطق روستایی است؛ چرا که امروزه تحولات گسترده‌ای در ابعاد مختلف و با سرعت اتفاق می‌افتد و این موضوع نوع پیوندها و روابط روستایی-شهری را دچار تغییر می‌نماید. بنابراین بررسی پیوندهای روستایی-شهری متناسب زمان و همچنین شرایط بومی-محیطی برای هر منطقه بسیار مهم و موثر است. برخلاف بسیاری از تحقیقات گذشته که صرفاً پیوندهای روستایی-شهری را تاکید نموده‌اند، در این تحقیق عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر در پیوند شهر بم و چهار روستای پیرامون آن بررسی شد. نتیجه نشان می‌دهد عوامل اجتماعی شامل مهاجرت‌های روستایی به شهر، مهاجرت‌های شهری به روستا، وابستگی روستاییان به مراکز بهداشتی-درمانی شهر، انجام امور اداری روستاییان در شهر، پیوندهای خویشاوندی روستا و شهر، جشن‌ها و مراسم سنتی-فامیلی و حس تعلق مکانی به روستا، بیشترین تاثیرگذاری را در پیوندهای شهری و روستایی ایفا می‌نمایند. نتیجه این بخش از تحقیق با تحقیقات براون (۲۰۱۴)، اکویونلا (۲۰۱۵)، بافو و همکاران (۲۰۲۱)، قاسم پور و زبردست (۱۳۹۸) همپوشانی دارد؛ در این تحقیقات نیز به اهمیت عوامل فرهنگی، جریان مهاجرت، خدمات بهداشتی و آموزشی و همچنین امور اداری در شکل‌گیری پیوندهای روستایی-شهری اشاره دارند؛ از مهمترین نتایج متفاوت با این تحقیقات در تحقیق حاضر می‌توان به ذکر حس تعلق مکانی و فعالیت‌های مذهبی بین شهر بم و روستاهای پیرامون اشاره کرد که نقش مهمی را ایفا می‌نمایند.

همچنین نتیجه نشان می‌دهد که در زمینه پیوندهای روستایی-شهری، عوامل اقتصادی نیز نقش مهمی دارند که با توجه به شرایط محیطی منطقه، مهمترین عوامل اقتصادی تاثیرگذار عبارت‌اند از افزایش میل به خرید زمین در شهر، فروش محصولات و تولیدات کشاورزی در شهر، کاهش اشتغال کشاورزی در روستا به دلیل خشکسالی، خرید روستاییان از بازار شهر، رونق گردشگری روستا، ورود سرمایه به روستا توسط شهرنشینان (ساخت و ساز، تولید...) وجود واحدهای فرآوری محصول روستاییان در شهر، بهبود ارزش زمین در روستا، مالکیت اراضی در روستا از سوی شهرنشینان و خدمات مالی و بانکی در شهر. نتیجه این بخش از پژوهش با نتیجه تحقیقات هوگوس و لیتز (۱۹۹۶)، داس و همکاران (۲۰۱۳)، ساتی و حسین (۲۰۱۶)، مدگین (۲۰۱۹)، مطیعی لنگرودی و همکاران (۱۳۹۳)، رخسارزاده و همکاران (۱۳۹۵)، صحنه و همکاران (۱۳۹۶) و اجاق و همکاران (۱۴۰۰) از نظر پیوندهای اقتصادی روستایی-شهری همخوانی دارد. در تحقیق حاضر به ذکر عوامل جدید و تاثیرگذار در پیوندهای روستایی-شهری از جمله فروش صنایع دستی زنان روستایی در شهر، احداث خانه‌های دوم در روستا و بهبود ارزش زمین در روستا اشاره شده است.

با توجه به نتایج به دست آمده در زمینه عوامل اقتصادی و اجتماعی تاثیرگذار در پیوندهای روستایی-شهری، ۷ شاخص را می‌تواند اشاره نمود که تحت عنوان پیوندهای روستایی-شهری در محدوده شهر بم و روستاهای پیرامون، نقش ایفا می‌نمایند. پیوندهای روستایی-شهری در محدوده بین شهر بم و چهار روستای خواجه عسگر، رهران، بیدران و حمزه‌ای شامل پیوندهای تولیدی، فرهنگی، اداری-مالی، خدماتی، جریان سرمایه و رونق فعالیت، حس تعلق مکانی-مشارکت و جریان مهاجرت است. بیشترین تاثیرگذاری نیز در زمینه متغیرهای اقتصادی و اجتماعی، نیز مربوط به سه متغیر مهاجرت‌های روستایی، فعالیت‌های مذهبی و تامین برخی فرآوری‌های شهر توسط روستاییان (گوشت، شیر و...) است که بیشترین پیوند را میان شهر بم و روستاهای پیرامون ایجاد نموده است. نتیجه این بخش از تحقیق با تحقیقات براون (۲۰۱۴)، بافو و همکاران (۲۰۲۱)، داس و همکاران (۲۰۱۳)، ساتی و حسین (۲۰۱۶)، رخسارزاده و همکاران (۱۳۹۵)، صحنه و همکاران (۱۳۹۶) و اجاق و همکاران (۱۴۰۰) در زمینه اهمیت عوامل اقتصادی و اجتماعی در زمینه پیوندها و روابط شهر و روستا همپوشانی دارد.

نتیجه نشان می‌دهد که میان روستاها از نظر پیوندهای اجتماعی با شهر بم تفاوتی وجود ندارد، اما از نظر پیوندهای اقتصادی با شهر بم تفاوت معناداری وجود دارد که بیشترین پیوند اقتصادی با شهر بم، مربوط به روستای روستای حمزه‌ای با مقدار ۳/۷۵ استو در این زمینه شاخص فاصله نقش مهم و تاثیرگذاری را ایفا می‌کند؛ چرا که با افزایش فاصله، میزان پیوندهای اقتصادی نیز کاهش می‌یابد و برعکس آن نیز صادق است. نتیجه این تحقیق تایید می‌نماید که پیوندهای روستایی-شهری در محدوده مطالعه شده، تحت تاثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی متنوعی هستند که ریشه در شرایط بومی و محیطی منطقه دارد. برخی از این عوامل ریشه در فرهنگ و شرایط محیطی منطقه دارد که با مناطق دیگر متفاوت است. آنچه که در زمینه پیوندهای روستایی-شهری در منطقه مهم است، شناخت عوامل موثر و سپس اهمیت بخشی به آنها جهت ایجاد یک رابطه دو سویه و پایدار بین شهر بم و روستاها است؛ چرا که در صورت عدم توجه، بسیاری از روستاهای پیرامون در شهر ادغام شده و از بین خواهند رفت. در راستای نتایج تحقیق پیشنهاد می‌شود که ۱- نسبت به بهبود حس تعلق مکانی در میان روستاییان جهت ماندگاری جمعیت، برنامه ریزی شود. ۲- رونق گردشگری در روستاهای می‌تواند پیوندهای اقتصادی میان شهر بم و روستاها را بهبود بخشد. ۳- جریان سرمایه از شهر به روستا در صورت بالفعل نمودن ظرفیت‌های تولیدی و اقتصادی روستاها نیز می‌تواند در بهبود پیوندهای شهر بم و روستاها موثر باشد. ۴- با توجه به نقش فاصله در ارتقاء پیوندهای اقتصادی شهر بم و روستاهای پیرامون، پیشنهاد می‌شود که حمل

و نقل و همچنین وضعیت جاده‌های دسترسی بهبود پیدا کند. ۵- تقویت پیوندهای فرهنگی مبتنی بر آداب و رسوم سنتی و همچنین مراسمات مذهبی (جشنواره و مراسم فصلی) بین شهر بم و روستاهای پیرامون نیز می‌توان به ارتقاء پیوندهای روستایی-شهری کمک نماید.

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر فرم‌ها با آگاهی کامل نمونه آماری تکمیل شد.

حامی مالی: هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Akkoyunlu, S. (2015). The potential of rural-urban linkages for sustainable development and trade. *International Journal of Sustainable Development & World Policy*, 4(2), 20-40.
2. Alizadeh, K., Hijrati, M.H., Ahmadabadi, M. (2012). Investigating the mutual relations between the city and the village (case example: villages of Ashgabat district and Neishabur city), *human settlements planning studies*, 8(24), 133-145. [In Persian]. <https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1032774>
3. Azarbad, N., Salmani, M., Motihei Langroudi, H., Ruknuddin Eftekhari, R. (2009). Analysis of residential network with emphasis on population flows in Firuzkoh city, *Human Geographical Research*, 42(74),75-89. [In Persian].
4. Azkia, M., Ghaffari, G. (2006). *Rural development with an emphasis on the rural society of Iran*, Tehran: Nei Publishing. [In Persian].
5. Baffoe, G., Zhou, X., Moinuddin, M., Somanje, A., Kuriyama, A., Mohan, G., Saito, O., Takeuchi, K. (2021). Urban-rural linkages: effective solutions for achieving sustainable development in Ghana from an SDG interlinkage perspective, *Sustainability Science*, 16, 1341-1362. <https://doi.org/10.1007/s11625-021-00929-8>
6. Braun, J. (2014). Urbanization and Decentralization: The changing urban-rural linkages and opportunities of decentralization of services, 54th Congress of the European Regional Science Association (Regional development & globalisation: Best practices), 26-29 August: 254-265.
7. Das, I., Dutta, M. K., Borbora, S. (2013). Rural-urban Linkages for Development of Rural Economy in Assam: A Social Accounting Matrix Approach, *International Journal of Rural Management*, 9(2), 183-208. <https://doi.org/10.1177/0973005213499222>
8. Douglass, M. (1998). A regional network strategy for reciprocal rural-urban linkages, and agenda for policy research with reference to Indonesia, *Third World Planning Review*, V20.
9. Fang, C. (2017). Theoretical foundation and patterns of coordinated development of the Beijing-Tianjin-Hebei urban agglomeration, *Progress in Geography*, 36(1), 15-24. <https://doi.org/10.18306/dlxjz.2017.01.002>
10. Firouznia, G., Kazemi, M., Sadeghi Taheri, A. (2012). Analysis of the effect of distance on the rate of integration of annexed villages to the city (case study: annexed villages in Kashan city), *Journal of Rural Research*, 2(4): 123-151. [In Persian]. https://jrur.ut.ac.ir/article_24250.html
11. Gebre, T., Gebremedgin, B. (2019). The mutual benefits of promoting rural-urban interdependence through linked ecosystem services, *Global Ecology and Conservation*, 20, 1-14.
12. Hughes, D. W., Litz, V. N. (1996). Rural-urban economic linkages for agriculture and food processing in the Monroe, Louisiana, functional economic area, *Journal of Agricultural and Applied Economics*, 28(2), 337-355.
13. Khazarzadeh, E., Porfikoi, A., Basit Qurashi Minaabad, M. (2015). Analysis of influencing factors in rural-urban linkages in Astara city, *Journal of Human Settlements Studies*, 11(35), 1-16. [In Persian]. <https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1032512>
14. Liang, C., Zeng, J., Zhang, R., Wang, Q. (2022). Connecting urban area with rural hinterland: A stepwise ecological security network construction approach in the urban-rural fringe, *Ecological Indicators*, 1381(2), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2022.108794>
15. Lysgard, H. K. (2019). The assemblage of culture-led policies in small towns and rural communities, *Geoforum*, 101(2), 10-17.
16. Mohtiei Langroudi, H., Khosravi Mehr, H., Tourani, A. (2014). The effects of economic relations between the city and the countryside on the social and economic status of rural settlements, case:

- Chehl Chai village in Minodasht County, *Space Economy and Rural Development*, 3(10), 19-42. [In Persian]. <http://serd.khu.ac.ir/article-1-2167-fa.html>
17. Nazarian, A. (1987). The evolution of town-rural relations in Iran, *Proceedings of the Geography Conference*, No. 1, Mashhad: Astan Qods Razavi Publishin. [In Persian].
  18. Ojagh, A., Rahmani Fazli, A., & Monshizadeh, R. (2021). The role of rural-urban bonds in economic developments and poverty reduction in rural areas of Iran" (case study: Songhor area). *Researches in Earth Sciences*, 12(1), 186-201. [In Persian]. <https://doi.org/10.52547/esrj.12.1.186>
  19. Papli Yazdi, M.H., Sanajroudi, H. (2009). *The theories of the city and the periphery*, Tehran: Samt Publishing. [In Persian].
  20. Phillipson, J., Tiwasing, P., Gorton, M., Maioli, S., Newbery, R., & Turner, R. (2019). Shining a spotlight on small rural businesses: How does their performance compare with urban?, *Journal of Rural Studies*, 68(3), 230-239. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.09.017>
  21. Qasimpour, L., Zebardast, E. (2018). Analysis of the effective components in strengthening rural-urban links based on the regional network approach in F'ANP and AHP models (Case: Anzal district-Urmia County), *Regional Planning*, 9(33), 125-136. [In Persian].
  22. Rezvani, M.R., Ahmadi, F. (2008). Upgrading villages to cities and its role in improving the quality of life of local residents, *Journal of Geographical Research*, 62(1), 1-18. [In Persian]. https://jrur.ut.ac.ir/article_21825.html
  23. Sabbagh Kermani, M. (2002). *Regional Economy*, Tehran: Samt Publication. [In Persian].
  24. Saeedi, A. (2004). Rural-Urban Relations and Linkages A Perceptual Survey, *Journal of Geography*, 1(1), 71-90. [In Persian].
  25. Saneh, B., Sadin, H., Neshat, H., Talkhabi, H.R. (2016). The effects of city-rural relations on economic and social developments in the villages of Azadshahr city, *Space Economy and Rural Development*, 6(21), 121-138.
  26. Sarami, H. (2006). City and village relations in the central part of Isfahan County, *Isfahan University Journal of Humanities*, 18(1), 29-46.
  27. Shan, Y. U., Ding, Z. M. (2015). Evaluation on the efficiency and fairness of coordinating public goods supply in urban and rural areas, *Asian Agricultural Research*, 7(4), 4-9.
  28. Suttie, D., Hussein, K. (2016). *Rural-urban linkages and food systems in sub-Saharan Africa: the rural dimension*, IFAD Research Series, Rome, Italy: IFAD, 2016, 38pp.
  29. Yan, J. M., Chen, H., & Xia, F. Z. (2018). Toward improved land elements for urban-rural integration: A cell concept of an urban-rural mixed. community, *Habitat International*, 77(2), 110-120. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2018.01.007>
  30. Zahedi, M.J., Ghafari, G., Ebrahimi Loyeh, A. (2012) "Theoretical shortcomings of rural development planning in Iran", *Rural Research Quarterly*, 3(4), 1-24. [In Persian]. <https://doi.org/10.22059/jrur.2013.30230>
  31. Zhou, W., Zu, P., Ding, D., Suo, A., Xie, M., Zhang, L., Yue, W., He, W. (2022). Trophic structure of fishes and macroinvertebrates in relation to environmental indicators in artificial reef ecosystems of Pearl River Estuary, *Ecological Indicators*, 138(4), 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2022.108823>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی